

ढ्ढापान्पातह गुरु सु ?

भगवान बुद्धं सिगालपुत्रयात मां-बौया सेवाया उपदेश विया विज्याना च्वंगु

लेखक :

भिक्षु अश्वघोष

संघाराम, ढल्को

क्षेत्रपाटी, काठमाडौं

धर्मकीर्ति प्रकाशन

नेपाली भाषा

१) बौद्ध दर्शन	३१)	मैले बुझेको बुद्ध धर्म
२) पञ्चशील	३२)	बुद्धको जीवनी र दर्शन
३) शान्ति	३३)	आमा बाबु र छोराछोरी
४) नारी हृदय	३४)	स्नेही छोरी
५) पटाचार स्थविर चरित	३५)	परित्तमुत्त (पालि भाषा)
६) बुद्ध शासनको इतिहास (भाग १०)	३६)	मति राम्रो भए गति राम्रो हुनेछ
७) नेपाली ज्ञानमाला	३७)	बुद्ध र बुद्ध पछि
८) बुद्ध र वहाँको विचार	३८)	“बुद्ध र बुद्ध धर्मको संक्षिप्त परिचय” र बुद्धको जन्मभूमि नेपालमा बुद्ध प्रति असहिष्णुता
९) बौद्ध ध्यान	३९)	अ. धम्मवती
१०) लक्ष्मी (प्र. सं.)	४०)	बौद्ध ज्ञान
११) उखानको कथा संग्रह	४१)	संक्षिप्त बुद्ध जीवनी
१२) बौद्ध जगतमा स्वास्थ्य सेवा	४२)	मिलिन्द प्रश्न (भाग-१)
१३) वेस्सन्तर जातक	४३)	मिलिन्द प्रश्न (भाग-२)
१४) सतिपट्टान भावना	४४)	श्रमण नारद
१५) बौद्ध विश्वास (भाग-१)	४५)	मानव स्वभाव
१६) बौद्ध विश्वास (भाग-२)	४६)	बुद्ध पूजा विधि र कथा संग्रह (द्वि.सं.)
१७) बौद्ध दर्पण	४७)	बौद्ध विश्वास (भाग-३)
१८) महासतिपट्टान विपस्सना अन्तर्मुखी ध्यान	४८)	बुद्धको अन्तिम यात्रा (प्रथम भाग)
१९) सप्त रत्न धन	४९)	लक्ष्मी (द्वि. सं.)
२०) सफलताको रहस्य	५०)	सम्यक शिक्षा
२१) धर्म : एक चिन्तन	५१)	परित्राण (द्वि. सं.)
२२) मानव महामानव	५२)	धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठीको २५ वर्ष
२३) निरोगी	५३)	बुद्ध पूजा विधि, कथा संग्रह र परित्राण
२४) जातक कथा	५४)	बुद्ध पूजा विधि र परित्राण
२५) प्रज्ञा चक्षु	५५)	बुद्ध पूजा विधि
२६) तथागत हृदय	५६)	लक्ष्मी (तृ. सं.)
२७) सतिपट्टान विपस्सना		
२८) बौद्ध प्रश्नोत्तर		
२९) परित्राण (प्र.सं.)		
३०) बुद्ध पूजा विधि र कथा संग्रह (प्र. सं.)		

Dharmakirti Publication
(English)

1. Buddhist Economic and The Modern World
2. Dharmakirti Vihar Today
3. Dharmakirti Vihar
4. "Dharmakirti in Nut shell"

ढ्ढापान्ढाढ्ढ गुरु ङु ?

ढिङ्कु अश्वघोष

प्रकाशक:-

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः, नघल टोल
काठमाडौं ।

फोन :- २५९४६६

बुद्ध सम्बत् : २५४३

नेपाल सम्बत् : १११९

विक्रम सम्बत् : २०५६

इस्वी सम्बत् : १९९९

द्वितीय संस्करण : २५०० प्रति

कम्प्युटर:-

भरतकृष्ण महर्जन

सविन सिंह

मुद्रक :

नील सरस्वती छापाखाना

लाजिम्पाट, काठमाडौं

फोन : ४३३०५४

स्व. पूर्णमाया डंगोल
जन्म: १९८८ जेष्ठ ४ गते
मृत्यु : २०५६ जेष्ठ २४ गते

धर्म दान जिमिगु प्रार्थना

मां बौयागु खं च्वया दिम्ह अश्वघोष भन्ते महास्थवीर
जुयात दुनुगलं निस्येँ वन्दना याना च्वना । स्वर्गिय पूर्णमाया
डंगोल (डल्लु येँ) मदुम्ह पूर्णमायायात सुख व शान्ति
दयेमा ! भिंगु थासय् लायेमा ! धकाः कामना यासेँ थुगु सफू
दान यानागु जुल । भवतु सब्ब मङ्गलं

श्री पूर्णमान डंगोल

काय्पिं

बादल कुमार डंगोल
नविन कुमार डंगोल
नरेन्द्रकुमार डंगोल
नगेन्द्रकुमार डंगोल
नरेशकुमार डंगोल

भौपिं

रत्नदेवी डंगोल
मङ्गलदेवी डंगोल
नानी मय्जु डंगोल
हेराशोभा डंगोल
ज्ञानी मय्जु डंगोल

छ्यपिं

सर्मीला डंगोल
मनोज डंगोल
निरोज डंगोल
शीला डंगोल

प्रमीला डंगोल
निरेन डंगोल
नगीना डंगोल
सुजन डंगोल

उर्मीला डंगोल
सविन डंगोल
निरेश डंगोल
निकेश डंगोल

थःगु खँ

थ्व सफुचाय् माँ-बौया गुणगान व काय्म्ह्याय्पिसं माँ-अबुया सेवा छायाय याय माःगु बारे खँ यक्वं दु । थुपिं खँत पालि साहित्य (सफूत) व सिहल भाषं च्वयातगु सफू बःकया च्वयागु खः । सफूया नाँ माँ अबुया सेवा तःसां ज्यूगु खः तर माँ-बौ न्हापांया गुरू धाय्गुहे बांला ताः । आपासिनं माँ बौपिं काय्म्ह्याय्पिन्त न्हापां शिक्षा बीपिं गुरूपिं धका मस्यू । थ्व खँ बुद्धं सीका कना बिज्यात ।

मेगु सीकातय् माःगु खँला माँ अबुया सेवाजक यानां मगा । माँ-बौया बेकोगु दृष्टि अथे अथे धयागु मिथ्यादृष्टि (अन्धविश्वास) यात मदेका बी माः । सम्यकदृष्टिम्ह याना बी माः । कय्कुं नुगः चक्कंका बाँलागु पह चहम्ह व भिंम्ह याना बीमाः धका बुद्धं धया बिज्यागु खँ बांला जू सकसितं ज्याय खेलेदु । छाया धाःसा माँ-अबु जक धयां मज्यू । गुलिसिगु विचार पुलां कोपुं नवल धाय्वं माँ-बौ जक धयां मज्यू । अज्यागु खँ यात मान्यता बी फइ मखु ।

थुगुसफू मदुम्ह पूर्णमाया डंगोलया गुणलुमंका वय्कया सुखशान्ति कामना याना पुण्यतोता बीगु मती तया छापेयाय्त माःगु खर्च जिम्माकया दीपिं श्री पूर्णमान डंगोल प्रमुख सकल परिवारयात दीर्घायु जुयाथे ल्वे छुं मदेमा धका भिंतुना दु । मदेधुं कुपिनिगु नामं धर्मया सफू छापेयाना दान बीगु छगू धातर्थेया श्राद्धनं खः । सफू याकनं छापेयाना दीगुलिं नील सरस्वती छापाखाना परिवारयात नं सुभाय बिया च्वना ।

संघाराम
१ भाद्र २०५६

भिक्षु अश्वघोष

प्रकाशकीय

पूज्य अश्वघोष भन्तेन च्वै विज्यागु “न्हापांयाम्ह गुरू सु ?” धैगु सफू तःदं न्हापा पिहाँ वय् धुंकुगु खः । थौं कन्हेयात माला च्वंगु व लोगु सफू खः । पारिवारिक जीवन धयागु माँ-बौ व काय् म्हाय् पिं खः । माँ-बौ व काय् भौपिनि बिचे थवं थवे मैत्री सम्बन्ध दुसा, कर्तव्य पालन जूसा छें छें स्वर्गया वातावरण जुल । छें छें सुखमय वातावरणया लागि थुज्योगु धर्मया शिक्षा दुगु सफूत छापेयाना प्रचार याय्गु तःधंगु धर्मया खँ खः ।

उपासक पूर्णमान डंगोलं थः दिवंगत जूम्ह जहान पूर्णमायाया गुण लुमंका थुगु सफू छापेयाना धर्मदान याना दीगुलिं तःधंगु श्राद्ध याना दीगु समझे जुइमाः ।

भगवान बुद्ध धया विज्यागु दु फुक दानमध्ये तःधंगु धर्मदान खः । उकिं थुगु सफू छापे याय्त् माःगु ध्यबा गुहालियाना दिगुलिं पूर्णमान डंगोलया सकल परिवार पित्त आयुताहाक जुयाथें ल्वे छुनं मदेमा, जय जुइमा धका आशिर्वाद बिया च्वना ।

१ भाद्र २०५६

धम्मवती
धर्मकीर्ति विहार

न्हापांयाम्ह गुरु सु ?

बौद्ध साहित्य अंगुत्तर निकाय अनुसार थ्व संसारे पुण्यक्षेत्र
प्यंगू दु-बुद्ध, बुद्ध श्रावक संघ, माँबौ व गुरु खः ।

बुद्धपिंगु उत्पत्ति दुर्लभ खः । बुद्ध जन्म जुल धायेवं बुद्ध
श्रावकत दया वइ । तर माँ बौ धयापिं अथे मखु । छेंखापत्तिं
माँ-बौ धयापिं दु । बुद्ध व बुद्ध श्रावकपिंथें माँ बौ दुर्लभ मजू ।
उकिं माँ बौ दुगु छें अपुक हे पुण्य पी ज्यूगु पुण्यक्षेत्र खः ।

सामान्य आखः स्यनीपिं गुरुपिं भिम्ह सिकं धर्म
(सदाचार) स्यनीम्ह गुरु छम्ह हे उत्तम जू । धर्म स्यनीपिं सच्छिम्ह
गुरुसिकं छम्ह बौ उत्तम जू । दोछिम्ह बौसिकं शिक्षितम्ह माँ छम्ह
जक हे नं उत्तम धका धर्म ग्रन्थे च्वयातःगु दु ।

माँ-बौ

“जिम्ह काय्, जिम्ह म्हायाय्” धका माया ममता याइम्ह
जुगुलिं व मचातय्प्रति आदर सत्कार याइगुलिं माँ नां जूगु खः ।
मच्चतयत नयेगु त्वनेगु फुक प्रबन्ध मिलेयाना रक्षा याइम्ह जूगुलिं
बौ, धाःगु खः । थथे स्वेबले माता पिता धयागु अर्थ सहितगु नां
जूगु खने दु ।

माँ बौ हे ब्रह्मा खः

सफुति च्वयातःगु अनुसार ब्रह्मा धयाम्ह सकल प्राणी
उपरे मैत्री, करुणा, मुदिता व उपेक्षा थ्व प्यता धर्म फैले याना च्वं
हँ । तर भगवान् बुद्धया धापू अनुसारं माँ बौ हे ब्रह्मा खः । माँ
बौपिसं खनेदयेक थः काय् म्हायाय्पिनि प्रति प्यंगू ब्रह्मविहार धर्म
व्यवहारं क्यना च्वंगु दु । उकिं माँ बौ हे ब्रह्मा खः ।

माँया मैत्री (ममता)

जब माँया गर्भे मचां वास काई अबलेनिसें अंगपूर्णम्ह मचा जन्म काइगु गबले स्वेदइ, जन्म ज्वीबले हृष्ट पुष्ट जुया निरोगीम्ह मचा स्वेदेमा धका मती तथा च्वनी । मचा प्वाथे दसेनिसें होशियार जुया न्ह्योनेलागु नई मखु । कडागु ऐला वा तस्सकं पालुसे च्वंगु नल धाय्वं प्याथे च्वंम्ह मचायात असर परेजू वं । न्ह्योनेलाःथे सनाज्वी मखु । अथे लापरवाही जुया सना लालाथे नया जूपिनि मत्त अथे कुहाँ वो । अंग भंग जुया नं म्हुतुसी खँलुपि जन्म जुया च्वंगु दु । उकिं गर्भवती माता जुया च्वंम्हसिनं लालाथे सना ज्वी मखु । छाय्कि मचायात छुं दुःख थमज्वीमा धका न्हयाबले चिन्तन याना च्वनीगुलिं हे माँ मचायाप्रति ममता दुम्ह खः । माया दुम्ह खः ।

माँ बौया करुणा

जब मचा जन्म ज्वी अबलेनिसें मचायात छुं अन्तराय भय मज्वीमा धका मती तथा चिन्तन याना च्वनी । मचायात छुं जुलकि माँ बौया नुगःचु खानावई । मचायात दुःख ज्वीबले करुणा चित्त बना नुगःमछिंका दुःखित जुया च्वनी । मचायात रोगं सतेयाना च्वंसा व रोगं मुक्त यायेत अनेक प्रयत्न याइ, माःगु तक दुःख सीत तयार जुया च्वनी ।

माँ छम्हसिनं म्हायायात सेवा याःगु घटना छगू थन न्ह्यथेनेतेना । म्हायाय्म्ह तच्चकं मफत । बाम्ह प्राण हे नं मदया वंथे जुल । उकिजक मखु फुकसितं ग्याक ब्वो जक बिया च्वनीगु । थःमाँयात नं ब्वो बिइगु जुया च्वन । मेपिं स्वः वइपिसं

धाई ध्व विरामी म्वाई मखुत । तर माँमेस्या विश्वास दु म्ह्याय्या
 ल्वे लाइतिनि । माँया पक्कागु विश्वास खः म्ह्याय्या ल्वे मलायकुसें
 छाय् तोते । निदँ स्वदँ लिपा म्ह्याय्यात मैत्री चित्तं, करूणा
 सहगतं सेवा टहल याना लाय्का हे काल । थः म्ह्याय्यन् दुःख
 व्यूसां कु मचासे सेवायाना सफल यानातिनि तोतल । थ्व घटना
 धात्थें जूगु खः । उकिं जिगु मनं न्ह्याबलें व माँ जूमेसित धन्यवाद
 बिया च्वना । माँ धयाम्ह धात्थें तःन्हंम्ह खः ।

माँ बौया थः मच्चेत पालन पोषण यायेगु जक तन मन
 जुया च्वनी । मचां मुले खिफाना व्यूसां घमचासे ल्हातिं कया
 वांछोइ । च्वफाना व्यूसां तंचाइ मखु । खिच्च काय्त छतिं हे
 अल्सी मचा, चान्हे ख्वल कि माँया छाति चासुया वइ अले काचा
 काचाँ दुरुत्वंकी । मेपिनि मच्च खोसां मचाया माँ जुया च्वमेसिया
 मन काइयाँ मिना थःमचा लुमना वइ । मचायाप्रति करूणा दुगुलिं
 माँया हृदय कम्पा ज्वीगुः खः ।

अजात शुत्रु राजकुरमार मचाबले वया ल्हाःया पतिंचाय् कै
 छगः वया पाके जुया साब वेदना जुया ख्वया च्वन । बिम्बिसार
 जुजुं मचा मुलेतया मचा ह्येका च्वन । तर मचा भं भं हे तस्सकं
 ख्वया च्वन । मचा ख्वःगु दिके मफुगुलिं माया वना कै दुगु पतिंचा
 म्हुतुं चुचुप्याना च्वन । अले व पतिंचाय च्वंगु कै तज्याना निह
 फुकं छचाल बछचाल जुल । अबले बिम्बिसार जुजु राजसभाय्
 बिज्याना च्वंगु जुया निह ल्वे मछिना घुटकः छोत । छतिं घमचासे
 निह घुटकः छोगु करूणाचित्तं खः ।

माँ बौया लय्ता वइगु मुदिता चित्त

मचां नकतिनि जक अम्मा, माँ ! माँ ! धका सतुगु व
खँल्हाना हःगु ताइबले, ल्ह्ये सया वइबले माँ बौया साब लय्ता
वो । मच्च स्कूले वना बाँलाक आखः ब्वना प्रथम श्रेणिं पास जूगु
खबर न्यनेवं अहा ! जिमि मच्च साब ज्ञानिगुलिं न्हयाबलें पास
जुल धका साब लय्ताया च्वनी । उन्नति जुया वोगु खना खुशी
जुया च्वनीगु माँ बौया मुदिता गुण खः ।

माँ बौया उपेक्षा

काय्पिं म्ह्यायपिं तःधिक जुई धुंका ब्याहा याना इलम
चूलायेवं धुक्क च्वनी कि जिमि काय् म्ह्यायपिं थःगु तुतिं च्वी
फत । आः छुं धन्दा मंत धका माँ बौया उपेक्षा भाव तया
च्वनी । मचाबले थें उस्त माया ममता दइमखु । थुपिं प्यता गुण
माँ बौपिके दुगुलिं हे ब्रह्मा धागु खः ।

माँ-बौ पूर्वाचार्यपिं (न्हापांयागुरु) खः

माँ बौपिसं थः मच्चेत पालन पोषण यायां भिंभिंगु खँ स्यना
बिइ । थथे नयेमाः, थथे वसः पुनेमाः, अथे सना ज्वी मज्यू,
अज्योथाय् सत्संगत याः ज्वी मज्यू इत्यादि खँ माँ बौपिसं हे न्हापां
स्यना बिइ । न्हापांया पाठशाला हे छें खः । न्हापांया गुरु हे माँबौ
खः । बुद्धं ला थुलि तक नं धया बिज्यागु दु काय् म्ह्यायपिनि
लागि छेंया परम मित्र हे माँ खः - 'माता मित्तं सकेघरे' माँ
बौपिसं काय् म्ह्यायपिं भिंथाय् लाकेत लँक्यना बिइ । उकिं माँ बौ
दुगु छें पुण्यक्षेत्र धयातःगु । भीसं न्यना तयागु दु माँ बौ मदुपिं
मच्चसुथां मलाः । माँ बौया नुगः दुथाय् लाःपिं जक सुथां लाइ ।

उकि माँ बौ धयापिं संसारे धात्थे पूजायाय् बहपिं खः, मानेयाय् बहपिं खः ।

माँ बौया गुण अनन्त दु । बुद्ध छक भिक्षुपिन्त धया विज्याःगु दु-“बहुकारा भिक्खवे माता पितरो पुत्तानं आपादका पोसका इमस्स लोकस्स दस्सेतारो” अर्थात् काय्म्ह्याय्पिन्त माँ बौथे उपकार याइपिं मेपिं मद्दु । थःपिसं मनसे नं काय्म्ह्याय्पिन्त नकी । थःपिनि नेत मद्दुसां काय्म्ह्याय्पिन्त आखः ब्वंकातइ । बुं मिया नं आखः ब्वंका तःपिं दु । उकिं माँ बौया गुण अनन्त खः । माँ बौया उपकारयात ऋणं मुक्त ज्वी अःपु मजू । बुद्ध धया विज्याःगु दु माँ बौपिसं यक्व उपकार याना तःगुलिं काय्म्ह्याय्पिसं न्हिंन्हिं मोल्कीका चिकंब्बीका साक्क नका पुंका सेवा टहल याःसां माँ बौयाके कया तयागु त्यासा पुले फइ मखु हँ । एनं काय्म्ह्याय्पिसं माँ बौयाप्रति न्याता प्रकारं सेवायाये सेकेमाः ।

१. भतो ने भरिस्सामि (इमित पालन याय्)

माँ बौनं दुरुत्वंका, नका, पुंका, मोल्कीका नं खिच्चकया अनेक दुःखसिया जित पालन पोषण यानातःपिं बुरा बुरी जूपिं माँ बाः पिन्त जिं फूचाः थें शक्ति अनुसारं नके त्वंके याना सेवा याय्गु जिगु कर्तव्य खः भाःपाः जन्म दाता पिनिगु सेवा व पालन पोषण याय्माः ।

२. किच्चं नेसं करिस्सामि (इमिगु ज्या याना बी)

माँ अबुं याना हइतःगु भिंगु ज्या बा कर्तव्य अवस्थानुसार याना बीगु । माँ अबुया राजकार्ययाये माःगु दया चवनी, अथवा पिने गनं वना याय् माःगु ज्या दया चवनी अथे परे ज्वीगु ज्या दइबले तुरन्त थः वना, मनू नाप लाना माःगु कार्य याना माँ

अबुया इच्छा पुरेयाना बिइ माः । ध्व ज्यायाना बिइगु परम कर्तव्य खः ।

३. कुलवंसं ठपेस्सामि (कुलवंश थामे याना बी)

माँ बापिसं थःगु कुलया नां गथे तयावया च्वंगु खः अथे हे जि नं भिभिंगु ज्यायाना, परोपकारे लगेजुया बाँलागु चाल चलन यात थामेयायेगु, दुगु सम्पत्ति रक्षायाना सदुपयोग याय्गु परम कर्तव्य खः । सुनां अहित ज्वीगु छुं पित हल धाःसा अथवा ज्याय्खेले मदुगु छुं योजना हल धाःसा थज्यागु ज्या न्हापानिसें जिमि माँ बाः नं याना मतगु धका स्वीकार मयाय्गु व थज्यागु ज्यायात धायेवं जिमि सन्तानयात बाँलाइमखु धयागु ध्वीके माः ।

४. दायज्जं पटिपज्जामि (अंशयात सदुपयोगयाय्)

माँ बाःया सम्पत्तिया उत्तराधिकारी ज्वीत योग्य ज्वीगु विचार याय्माः । माँ अबुया खँ मन्यंसे योयोथे सना नां वंका न्हाय् ध्यना ज्वीपिं काय्पिं दुसा अज्यापिं जिमि काय्पिं मखु धका सम्पत्तिया अंश पावे मज्वीगु याय्फु । उकिं अनुशासन प्रिय जुया माँ अबुया खँ न्यना कर्तव्य पालन याय् फयके माः । माँ बाःया चित्त दुःखे याय् मज्यू । माँ अबुया आज्ञानुसार ज्या याना यंकेगु नं माँ बौया सेवा खः ।

५. अथ च पन कालकतानं गुणं अनुस्सरित्वा दक्खिणं अनुप्पदस्सामि

परलोक वने धुंकुपिं माँ अबुया गुण लुमंका दान आदि पुण्यकार्य इलेबिले याना पुण्य इना बीमाः । सीपिनि नामं स्कूल दय्केगु, सफूत छापेयाना बिय्गु, मेगु छुं परोपकार ज्यायाना धर्मदान याना बिय्गु तःधंगु श्राद्ध खः । न्हापांयागु प्यंगू माँ अबु

पिं म्वाना च्वंबले यायेमाःगु कर्तव्य खः । थुगुपत्ति सीधुंकुपिं माँ
 अबुयात पूजा याय् माःगु कर्तव्य जुल । थन च्वे धयातःगु कर्तव्य
 काय्मच्चेसं मयात धाःसा इपिं थ्व लोकेनं सुख सी मखु लिपा नं
 भिंगु गति ज्वी मखु । सीधुंका मेपिसं धाइ कि फलाम्हेसिनं माँ
 अबुयात साब हाय्का दुःख बिया सिना वन । साब हे चण्डाल
 जुया सिना वन धाय्का च्वनेमाली । उलि जक ला अज्यापिं नर्क
 वना दुःख भोग याय्माली । माँ बौयात ख्वेका जुइपिं काय्पिन्त
 सज्जनतसें पत्या याइ मखु । आपासिनं धिक्कार याई । मेपिसं
 विश्वास मयासे धाइ कि माँ अबुयात अथे हाय्किपिसं भीत छु
 गति लाकी ! थुकथं माँ अबुयात वास्ता मसासे हाय्का जुल धायेवं
 थुगु लोके नं परालोके नं परिहानि वा पतन जुया च्वनी धका बुद्धं
 पराभवसूत्रे आज्ञा जुया बिज्यागु दुः-

यो मातरं वा पितरं वा जिण्णकं गत योब्बनं
 पहुसन्तो न भरति तं पराभवतो मुखं

थ्व गाथा अनुसारं - सुनानं बैसवंपिं माँ अबुपिन्त थःके
 शक्ति देक नं पालन पोषण मयात धाःसा व पतन पाखे ब्वाइ ।

वसल सूत्र अनुसारं “तजञ्जा वसलो इति” माँ बौ पाले
 मयाइपिं चाण्डाल खः ।

माँ बौया पालन याना च्वंपि भं भं उन्नति ज्वी । छायाकि
 माँ अबुया चित्त दुखे मयागुलिं माँ अबुं खुशीजुया आशीवाद बिया
 च्वनी । भिंगु मनं माँ अबुया सेवा याना च्वंगुलिं वयात माँ अबुया
 आशीवाद लगेजु । बुद्धं धया बिज्यागु दु छक महानाम यात-
 “माता पितानुकम्पितस्स महानाम, कुलपुत्तस्स बुद्धियेव पाटिकखि

थुलि ज्यायाय् धुनेवं तिनि माँ अबुं याना तःगु उपकारयात पलेसा पुलागु जूवनि । थुकिं सीदु माँ अबु जक धाय्वं अथे नका त्वंका अमिगु खँ हे जक न्यना चवनेगु नं ठीक मजू । छायाय् कि गुलिं गुलिं माँ अबु अशिक्षित जूगलिं, पुलाँगु क्वपुं नवोगु विचार जुया चवनेफु गुगु कि थौया युगयात जक सेवा याना चवनेगुली सन्तोष जुया चवने मज्यू । थः माँ अबुपिं दुराचारी व मखुगु ज्याय् लगेजुया च्वंसा भिंथाय् लाकेमाः व शील (सदाचार) श्रुत (शिक्षित) त्याग (नुगःचक्कंकेगु) प्रज्ञा (विवेक बुद्धि) मदुसा व देका बी फेके माः ।

थुगुबारे उदाहरण माल धाःसा बुद्धया अग्र श्रावक सारिपुत्र महास्थविरं याना बिज्यागु न्ह्योने दु ।

सारिपुत्र छम्ह ब्रह्ममुणीया काय् खः । वसापोलया माँ कट्टर ब्रह्मा व ईश्वर भक्तिम्ह ब्रह्ममुणी जुया च्वन । मेखतं धाय्माल धाःसा द्यो भक्ति मन कपटिम्ह जुया च्वन । उलि जक नं मखु अन्धविश्वासया तस्सकं भक्तिम्ह नं खः ।

थुखे सारिपुत्र बुद्धया शिष्य जुया दृष्टि तप्यंका च्वन । नुगः कय्मकुं । माँया दृष्टिया विपरित जूगुलिं सारिपुत्र स्थविरयात माँ सारी ब्रह्ममुणी नं कुल नाशक पशु धका ब्वो बिया च्वन । छायाय् धाःसा वस्पोलया माँ कट्टर ब्रह्मा भक्ति व द्यो भक्ति । सारिपुत्र धाःसा बुद्धया सत्संग यासेनिसें ईश्वरया भक्तिभाव तोता आचरण शुद्धि (चाला बाँलाका यंकेगु) पाखे लगे जुल । अन्धविश्वास तोता छोट । उकिं कुल नाशक धंका वस्पोलया माँ नं ब्वःबिया च्वनीगु खः ।

तःदंलिपा सारिपुत्र भन्तेया आयु फुना वल । परिनिर्वाण (मृत्यु) ज्वी त्यल । वस्पोलं मती तया बिज्यात;- जि तःन्हु म्वाइ

मखुत । जि ला अरहन्त (निर्दोष) ज्वी धुन । जिगु लागी छुं याये
 माःगु मंत । तर जिमि माँया दृष्टि ठीक मजूनि । मिथ्या दृष्टिया
 जाले तक्यना च्वनतिनि । श्रद्धा धयागु मद्दु, बहुश्रुत मद्दु, अशिक्षित
 तिनि । त्याग चेतना नं मद्दु । नुगःस्या । जिमि माँ अज्यागु दृष्टिस
 लाका जि निर्वाण ज्वीगु ठीक मजू । जिगु कर्तव्य पुरा मजूनि ।
 उकिं जि छेंच बना माँया दृष्टि तप्यंका सम्यक दृष्टिस तथा जक
 परिनिर्वाण ज्वीगु भिनी । अथे मतीतया सरासर थः गाँ पाखे
 बिज्यात । माँयात खबर बिइके छोट-जि बूगु कोठा ठीक
 यानाति । माँम्ह सारि बुह्मुणीनं धाल- कुलंगार सीतेका छेंच
 वलका ! चीवर नं तोता च्वनीगु मखा ज्वी ।

सारिपुत्र महास्थविर थः बूगु कोठाय् बिज्यात । वसपोल
 परिनिर्वाण ज्वीन धयागु समाचार न्यना चातुरमहाराज देवता
 धाःपिं वया पुज्याना प्रणामयाना वन । जुजुपिं नं वसपोलयात
 वन्दना याना विचाः याना दर्शन याना वन ।

माँम्ह लुखाय् च्वना स्वया च्वन । आश्चर्यचाया न्यन- ए
 बाउ, धारे नकतिनि साब हे तेजस्वीपिं प्यम्ह छंथाय् न्हापां वोपिं
 सु ?

काय् सारिपुत्र-अपिं चातुरामहाराजिक धाःपिं खः माँ -
 अहो ! छ् अपिं देवतापिसिकं तन्हंला ?

सारिपुत्र- भगवान बुद्ध माँया प्वाथे च्वंच्वंबलेनिसे रक्षायाना
 च्वंपिं । जितः नं रक्षायाना च्वन । जिपिं स्वया क्वेलाना ला
 नमस्कार याःवल ।

सारिब्रह्मुणी - वयालिपा वोपिं सु ले ?

सारिपुत्र - महाब्रह्मा व इन्द्र खः ।

सारिमाँ - अहो ब्रह्मा व इन्द्रसिकं तन्हंला छ् ?

सारिपुत्र- जिसिबे यक्व हे क्वेला ब्रह्मा, सारि ब्रह्मुणी
 ब्रह्मा हे मुख्यह्म, वथें तन्हंम्ह सुंमदु धका मती तया च्वंम्ह खः
 ब्रह्मां हे थः काय्यात नमस्कार व पूजामान याना वंगु खँबले मती
 तल- जिमि काय् गुलित तन्हं ज्वी धुंकल खनि । अले थः काय्
 सारिपुत्र सःता धाल-छ्छ अपाय्हं जुल धका मस्यु । जिं छ्छन्त व्वो
 बिया च्वना । जिं मथुल ।

सारिपुत्र महास्थविरं धया विज्यात-माँया आम मिथ्या दृष्टि
 लिकया बी मालाः हे जि छँच वयागु खः । जित माने यानागु खःसा
 जिगु इच्छा पुरेयाना व्यु । माँया मिथ्या दृष्टि तोता बुद्धया शरणे
 वना सम्यक दृष्टी च्वने माल ।

ज्यु बाबु आः जि न्ह्यलंचाल । जि कन्हेनिसें बुद्धया शरण
 वने । ब्रह्माया विश्वास मंत धका सारि ब्रह्मुणी नं धासॅलि, जिगु
 कर्तव्य पालन जुल धका सारिपुत्र परिनिर्वाण जुया विज्यात ।

थ्व बाखनं सीदु माँ बौया पुलांगु विचारयात मानेयाये माः
 धयागु मदु । गलत विचारयात बदले याये फेके माः ।

माँ बौया सेवा

यग्गुथजु माँ अबुया गुण यक्वं दु । भीसं माँ अबुया सेवायाये
 हे माः । थ्व छ्छगू तधंगु धर्म व कर्तव्य खः । गुलिगुलिसिनं माँ
 अबुयाके सम्पत्ति अंश काये मधुंतले जक माँ अबुधका माने याना
 च्वंपिं दु । सम्पत्ति जक ल्हाती लायेवं पिटीना छ्छोपिं बुद्धयापाले
 नं दु । आःयागु समाजे नं दु । जिं थन बुद्धया पाले-यागु छ्छगू निगू
 घटना न्ह्यथने ।

“माँ बौया गुण मस्यूपिं”

भगवान् बुद्ध श्रावस्ती विज्याना चवंबले अन छम्ह लखपति
ब्राह्मण दु । वयाके नगद ध्यबा हे च्यागू लाख दु । वया कायूपिं
प्यम्ह दु । कायूपिं भचा बौया खँ मन्यपिं जुया च्वन । व ब्रह्मु नं
कायूपिं प्यम्हसितं विवाह याना छगू छगू लाख दाँ विया छखे तया
बिल ।

थुगुकथं इपिं जीविका याना च्वन । छुं वर्ष लिपा ब्रह्मुया
कला सित । याकचा जुल । वयाके ध्यवा व मेमेगु सम्पत्ति यक्वं
दनि । उखे कायूपिं प्यम्हसिया चिन्ता जुल । माँ मंत, बा नं चिरि
माँ ब्याहायाना हइगु खःला ! चिरिमाँ हल कि वयापाखें मचा
दइ । अले दुगु सम्पत्ति फुकं वयात ला वनी । थथे मती तया दाजु
किजा प्यम्हं मुना खँ जुल- आः बौ याकचा जुल । उकिं भीसं
थुजोगु यत्न याय्माल कि चिरिमाँ ब्याहा याके बी मखु । भीसं
सेवा टहल याना विश्वास याका दुगु सम्पत्ति भीसं लःल्हाना
कायेमाल ।

ध्वखँय् प्यम्हं छप्वा म्हुतु जुल । खःथे च्वंक बौयाथाय् वना
धाःवन - बा ! जिपिं ल्यायह्मपिं कायूपिं देका छुं धन्ना कयादी
माःला ? जिमिसं माःगु तक सेवायाना छँयया ज्यायाना बी
मज्यूला ?

बौमेस्या आः तिनि जिकायूपिसं बौया महत्व सिलका धका
लयताया च्वन । ब्रह्मु भंभं बुन्हा जुया वल । बःमलाना वल ।
कायूपिसं तुति तिया चिकं ब्वीका, मोल्व्हीका साक्क नं नकातल ।
ब्रह्मु ला साब लयताया च्वन ।

छन्हु काय्पिं प्यम्हसिनं बौया तुति तिया च्वंच्वं धाल-
बा ! जिमिसं फुकं याना च्वनागु दु छुं धन्ना कायमाःगु म्दु ।
बाःया उलिमछि ध्यबा प्वःचिना सम्पत्ति छाया् इयातुक कुबिया
च्वनेगु । बुराया बैशे यक्व चिन्ता कया च्वने मज्यू, सम्पत्ति व
ध्यबा जिमित इना जिम्मा ब्यूसा मज्यूला ?

काय्पिनि सेवा भाव खना खुशी जुया च्वंम्ह ब्रह्मुया स्वचित्तं
ज्यू धका प्यंगू लाख दाँ नं सम्पत्ति नं इनाविल । ब्रह्मु नं मज्जां
च्वंच्वन । ला बला वन । तःधिकम्ह काय्याथाय च्वंच्वन । छन्हु
ब्रह्मु पिनें दुहाँ वोबले तः धिकह्म भमचां स्वानिफुसे च्वना
धाल-बाःया छु तः धिकम्ह काय् छम्ह जक
खँला ? मेपिं काय्पिं मखँला ? इत्यादि नुगले स्याक्क वचनया
चुपिं सुया बिल । ब्रह्मु भुनुभुनु हाला माहिलाम्ह काय्याथाय्
च्वंच्वने माल धका च्वंच्वन । ला बला लिपा अन नं माहिलाम्ह
भमचाया घुर्कि न्यने माल । क्रमशः साहिलाम्ह व कांछाम्ह
काय्याथाय् च्वंच्वन । आखिरे बिचरा ब्रह्मु अनाथ जुया छँय पिहाँ
वये माल । वयाके छुं दुगु मखु । पुना तयागु वस छजु जक दु ।

बुरा ब्रह्मु तुतां छपु ज्वना धौभ्यग ज्वना प्वना नया
च्वन । फल्चाय च्वंच्वन । बुराया मती वन प्यम्ह प्यम्ह काय्पिसिकं
जिगु लागि थ्व तुतां हे जित ज्या ब्यु । कुलंगार तेसं जिगु सारा
सम्पत्ति लुटेयाना कया जित पितिना हल । साब दिक्दार जुया
च्वन । जित उपकार याइपिं सुंमंत । थौं जि फोगी जुल । जि
छम्ह लखपति जुया च्वनाबले यक्वसिनं मानेयाः । थौं जित काय्पिसं
नं पितिना हल । व ब्रह्मुया गथेः गथे भगवान् बुद्ध लुमंसि वल ।

गौतम बुद्ध साब करुणावानम्ह धाःगु । अनाथपिन्त उपकार याना बिज्याइम्ह धाःगु । वसपोल परोपकारी थें निस्वार्थी नं खः । भगवान् बुद्धयाथाय् वने माल धका मती तथा सरासर गन तथागत बिज्याना च्वंगु खः अन वन । वना बुद्धयात बन्दना याना छखेलिक्क फेतुत । बुद्धं व अशरणम्ह ब्रह्मुनाप खँल्हाना बिज्यात । वसपोल न्यना बिज्यात- छि छाय् थपाय्सकं भ्वाथःगु वसः पुना तुतां छपु ज्वना दुःखीम्हथें थन भायागु ?

व भिखारि ब्रह्मुनं धाल- भन्ते ! जि काय्पिं प्यम्ह दु । इमिसं जित वास्ता मयात । जिगु सम्पत्ति ठगे याना काल । भौमचातसें जित पितिना हल । जि गनं वनेथाय् मंत । अकिं जि थुजोगु गति जुल । छपिनि दर्शन याये धका वया ।

तथागतं धया बिज्यात-ए ! ब्राह्मण ! थौ शहरे छगू तःघंगु पंचायत सभा ज्वीगु दु । अन छिमि काय्पिं मुनाचवनी । इपिं नं सदस्य खः । अन थःथगु दुःखया खँ प्वके दु । छि नं थःत जूगु घटना फुकं प्वकि । काय्पिसिकं जित थ्व लहाती च्वंगु तुतां हे जिगु लागि भरोसा जुयाचवन धका खँ कनाब्यु ।

अबलेसिगु नियम खः यदि सुनानं माँ अबुयागु सम्पत्ति कया मोज याना, माँबापिन्त पालन पोषण मयासे पितिना हल धाःसा अमित मृत्यु दण्ड बियेगु ।

व ब्राह्मण बुद्धया मंत्र ज्वना सरासर अन जनसभाय् वन । मंचे थाहाँवना तुतांया सहाराय् दना धाल-भाजु मय्जुपिं ! जिगु दुःखया खँ छगू प्वकेतेना बाँलाक न्यनादिसँ ।

जि कायपिं प्यम्ह दु । अमिसं जिगु धन सम्पत्ति फुकं
लुटेयाना काल । उलिजक ला जित पितिना अनाथ याना बिल ।

थुलि खँ न्यने धुनेवं अन मुनाच्च्वंपिं जनता उत्तेजित जुया
हाला हल-थः बौयात पितिनाहःपिं सु अमित स्याय्हे माः । व
ब्राह्मण्या काय्पिं प्यम्हं अन वया बौया पालि भोपुया क्षमा
फोन । आइन्दा थजागु अपराध ज्या जिमिगु पाखें ज्वी मखुत
धका धया बौयात छेंच व्वना यंकल । अबलेनिसे जीवन सुखमय
जुल । काय्पिसं कलापिन्तनं हानं छिमिसं जिमि व्वायात छुं धाल
धाःसा छिमित पितिना छोयेगु ।

व ब्राह्मणं बुद्धया गुण लुमंका सपरिवार वसपोलयाथाय्
वना दान बिल । जिमि काय्पिं थुपिं हे खः धका परिचय बिल ।
भन्ते ! छपिनिगु कृपां जिगु जीवन सुखमय जुल । जिपिं सकलें
छपिनि शरण वया । बुद्धं अमित प्यंगू सत्यया खँ कना विज्यात ।
दुःख, दुःखया कारण तृष्णा, दुःख मंदेका छोयेगु व दूःख अन्त
याय्गु मार्ग आर्य अष्टांगिक मार्ग खः । थ्व उपदेश न्यने धुनेवं
ब्रह्मु नं कायपिं नं स्रोतापन्न जुल । बोध जुल ।
स्रोतापन्न ज्वी धुंकूपिके ।

- (१) सक्कायदिट्ठि (जि जिगु धयागु क्वातुक जोना च्वनेगु भावना)
- (२) विचिकिच्छा (म्वामदुगु शंका)
- (३) सिलब्बत परामास (अन्धविश्वास) थ्व स्वता अकुशल
कुसंस्कार दइ मखु ।

माँ बौया गुण स्यूम्ह

गौतम बुद्धया पालेसिगु घटना खः । अबले ल्याय्म्ह उपासक
छम्हदुगु जुया च्वन । व छम्ह किसान जुयाच्वन । वया माँ अबु

निम्ह जक दु । मेपिं सुं मदु । वं बुज्याय् व छेंचया ज्याय्
कुतःयाना जीविका याना च्वन ।

माँ बौ निमेस्या काय्नुं ज्या यानाच्वंगु खना माया वन ।
काय्या याकचां ज्यायाना च्वन । व ल्याम्ह नं ज्वी धुंकल ।
ब्याहायाना व्यूसा भचासां गुहालि बीम्ह दर्ई । बच्छि ज्या भमचां
याना बी धका मती तया काय्यात ब्याहा यायेगु खँ ल्हात ।
काय्म्हं धाल आ थथें ब्याहा यायेगु हथाय्चाय् माःगु मदु । जिं ज्या
यायेफु । तर माँ बौ मानेमजू ।

माँ अबुपिसं थःपिन्त लोम्ह मिलेजूमह भमचा माला हया
बिल । न्हूगु तुफिं बाँलाक बंपू धाःथें न्हूमह भमचां बाँलाक ज्या
यात । थःगु छें समभेजुया माःगु कर्तव्य पालन याना च्वन ।

खुला न्हेला लिपा माजु व भौया बिचे ल्वापु पिहाँ वल ।
माजु बुरि नं ज्वी धुंकल । माजुं क्वालः भचा हयाब्यू धाःसा
तस्सकं पूगु लः हया बी । भचा ख्वाउंगु लः हयाब्यु धाःसा च्वापुथें
ख्वाउंगु लः हया बी । नेबले चिमगा धाःसा तस्सकं ने हे मजीक
चि अपो तया बी । चि अपो धाःसा न्यालुसे च्वंक तरकारी देका
बी । एवंप्रकारं परस्पर कलह चर्को जुजुं वन ।

भमचां थः भातयात धाल- थन छें सुखं च्वने फइ मखुत ।
न्ह्यागु ज्या याःसां जस मदु । माँ नं ब्वजक बिइगु । ल्वाय्जक
माः । कि छुखे च्वनेनु कि माँयात पितिना छो । मखुसा जि थ्व
छेंच मच्वसे वनेत्यल ।

व उपासक भाजुं धाल- जिमि माँ बापिं बुरा ज्वी धुंकल
अमिसं ज्यायाना नये मफेये धुंकल । अमित पितिना छोयेगु तच्वोगु
पाप खः । छ ल्यासि तिनि । छं ज्या नं याना नये फु । छंत मेपिसं

ब्याहा याइ तिति । छ हे प्याहाँ हूँ । छं यत्थाय् योबले हूँ धाल ।

थुलि खँ न्यसेनिसें माजुनाप ल्वाय्गु तोतल । ज्या नं बाँलक
यात । अबलेनिसें व छें ल्वापु तना शान्त वातावरण वल ।

उपासक बुद्धयाथाय् वना छें जूगु खँ फुकं कन । बुद्ध धया
बिज्यात छ धात्थें उपसाक जुल । छं साब भिंगु ज्या यात ।

न्हापां माँया गुण मस्यू लिपा गुण स्यूम्ह

छथाय् माँ व काय् निम्ह दयाच्वन । इपिं नं ज्यापुत हे खः
काय् व माँ साब मिले जू । माँ बुरी जुया वल । माँया मती वल
जि काय् ल्याम्ह जुल । याकचां ज्या यक्व याय्माः । हानं जि आपा
म्वाय् खनी मखुत । आवंतुं काय्यात ब्याहायाना बी दुसा याउंसे
च्वनी । छय् छम्ह स्वया सिनावने दुसा नर्क वनी मखु । भमचां
पालि भोप्वीके नं खनी ।

थथे मती तया काय्यात धाल-छंत ब्याहा याना बी । छ
याकचां दुःखसिया च्वन । ब्याहायात कि पासा दइ । ज्यायाय्
अपुइ ।

काय्मेसिनं धाल- जि आः थथें ब्याहा याय् मास्ते मवोनि ।
लिपा हे जक याये ।

माँम्ह छत्तिं माने मजू । मयो मयो धाय्क थःम्ह हे स्वया
भमचा हयाबिल । न्हापायागु बाखनेथेन्तुं ला बला बाँलाक मिले
जुया च्वन । लिपा माजु व भौया बिचे ल्वापु जुल । न्हिया न्हिथं
कचमच जुया च्वन । भमचां थःभात यात बाँलाक हे थःगु ल्हाती
काल । माँयात पितिना छोट । छें भमचां धाल आहा ! आ गुलि
याउसे च्वन । बुरी छें दुबले नयागु हे चित्त सुख मद्दु । बुरी पिहाँ
वसेनिसें याउसे च्वन ।

ध्व खँ बुरीया- न्हायपने ध्यन । बुरी फवना नया च्वंम्ह । ध्व
 खँ जक न्यनेवं ऊँइथें जुया हाला च्वन - संसारे धर्म व न्याय
 सत्य धयागु मंत । माँयात पितिना काय् भौया याउँल हँ । धर्मयात
 श्राद्ध याये माल । धर्म धयागु मंत । न्याय व सत्य सिइ धुंकल
 ऊँइथें भुनभुन हाला लँय् जुया च्वन ।

मनु छ्मह ल्यूल्यू वयाच्वंगु न्यनाच्वन । वं न्यन-अजि !
 छाया आमथे हाला वयागु ? छु जुल ?

व का !! माँयात पितिना काय् व भौया सुख जुल हँ
 याउँल हँ । धर्म सित, धर्मयात श्राद्ध यावनेतेना धाल ।

अले व मनु नं धाल- एसा अजिया काय्यात जिं स्याना बिइ
 ला ? “बुरी पलख त्वलेहे जुल । काय् खना माया वना धाल- स्याय्
 छता मते ।

व मनु नं धाल- धर्म मंत धयागु मखुला ? अजाम्ह दुष्टम्ह
 काय् खना गथे माया वंगु ? धर्म दया हे खः मायावंगु । सत्य
 धयागु दनि मसीनि ।

उखे छें च्वंम्ह काय्या नं काय् छ्मह जन्म जुल । काय्
 बुइवं साब माया वन । वया मती वन- जि बूबले नं जिमि माँया
 उलि हे लय्ता ज्वी, गुलि जित माया याः ज्वी । धिक्कार कलाया
 खँ न्यना बुरीम्ह माँयात पितिना छोया । मखुगु हे पाप याये लात
 धका माँ मात्तु माला बुरी दुथाय् थ्यंक वल । माँया पाली भागि
 याना क्षमा फोन । नु छें वनेनु धका व्वना यंकल । अबलेनिसें
 सुखपूर्वक जीविका याना च्वन ।

माँ बौया गुण सीकेगु छगू सत्पुरुष धर्म खः । गौतम बुद्ध
माँया महिमा व महत्व बारम्बार कना बिज्यागु दु । छेंच मित्र सु
धका न्यंगु प्रश्नयात लिसः बिसें तथागतं धया बिज्यात “ मातामित्तं
सकेघरे” थःगु छेंच धात्थेंयाम्ह पासा माँ खः ।

माँया प्रेम व ममता गुलित बःला धाःसा ह्याउसे च्वंगु हि
हे तइसे च्वंगु माकुगु दुरु जुया वइगु । माँ मत्तेलागी न्ह्यागु दुःख
सहयायेत तयार दु । मचां न्ह्याक्व लाकमं च्वासां सहयाना
च्वं । तं पिमकाः । माँया मत्तेप्रति गुलित प्रेम व माया दु धयागु
सीकेत अरहन्त सीवली भन्तेया माँ सुप्पावासा उपासिकाया बाखने
खने दु ।

सीवली मचा प्वाथे दुबले सुप्पावासां स्यूगु दुःख खँल्हाना
मब्या । तःदँ मछि गर्भवती जुया सास्ति नया च्वने माल । जब
सीवली जन्म जुल सुप्पावासां भगवान बुद्ध प्रमुख भिक्षु संघ पित्त
भोजन याकल ।

बुद्धन्यना बिज्यात “सुप्पावासा ! साबसंक कष्ट भोगयाना
मचा बुल । थज्यापिं मत्त हानं बुइके मास्ति वोनि ला ?”

भन्ते ! न्ह्याक्को दुःख कष्ट जूसां छम्ह जक मखु थज्यापिं
काय्मचा मेपिं न्हेम्ह देके मास्ति वो ।

माँया प्रेम थुकिं लनेफु । बौया प्रेम नं अथे हे खः । तर
माँया प्रेम ति बौया मग्यं, अपायसकं प्रकट मजू । तर बौ मद्दयेकं
माँ नं काय् न्ह्याय्प्रति प्रेम याये खनी मखु । उकिं माँ बौयासेवा
याय्गु धर्म खः धका बुद्ध आज्ञा जुया बिज्यागु दु - “ मातापित्तु
उपट्ठानं भिक्खवे सप्पुरिस पञ्जत्तं, पण्डित पञ्जत्तं ।”

बुद्ध धर्मे मिसायात गुलित सम्मान यानातगु दु धा:सा पाली भाषाय् मिसायात “मातुगाम” शब्द छ्चलात:गु दु अर्थात माँया गाँ धयात:गु दु । थ्व माँयात गौरवयाना त:गु ख: माता पितु उपट्ठानं धका मंगल सूत्रे बुद्धं धया बिज्यागु दु ।

काय्म्ह्याय्पिन्त माँ-बौनथे उपकार याइपिं मेपिं सुंमदु उकिं सकलें माँ बौया ऋणी ख: । व ऋणं मुक्त ज्वी अ:पु मजू ।

“द्विन्नाहं भिक्खवे न सुप्पतिकारं वदामि मातुच्च पितुच्च” भिक्षुपिं निम्हसिगु उपकारयात पलेसापुले फइमखु व ख माँ अबु निम्हसिगु उपकार धका बुद्धं धया बिज्या:गु खँ अंगुत्तरनिकायस उल्लेख दु ।

माँ बौ सेवक भिक्षु

माँ बौया गुण अनन्त जूगुलिं भिक्षु जुया नं माँ बौया सेवा यायेज्यु, उदाहरणार्थ बुद्धकालीन घटना छ्गू थन उल्लेख यायेतेना ।

छ्मह साहु महाजनया काय् छ्मह दु । व याक काय् । छु जुयाथें वयामने वैराग्य वल । छँ च्वने मं मदेकल । व मेपिं उपासक उपासिकापिं नाप बरोबर भगवान् बुद्ध याथाय् वनेगु बानि यात । छन्हु तथागत याथाय् वना बिन्तियात - भन्ते ! जि छँ च्वने मास्तिमवल । जित भिक्षु याना बिज्याहुँ ।

“छँ छँच सु दु ?” धका बुद्धं न्यना बिज्यात ।

“माँ बा दनि धका” वं लिस: बिल ।

“एसा माँ बौयाके आज्ञानिं कयावा” वं सरासर माँ बा याथाय् वना भिक्षु ज्वी त आज्ञा फोन ।

वया माँ बौया व याक:काय् अथें आज्ञा बीला ! माँ बौपिं माने मजू ।

वं ला आत्म हत्या याना सीगु धम्की विसैलि बिना इच्छां
माँ अबुं आज्ञा बिल ।

व भिक्षु जुल । छथाय् जंगले च्वंवन । थुखे वया छें माँबौपिं
बुरा बुरी जुल । काय्मदु । मेपिं सुं सन्तान दुगु मखु । अले वया माँ
बौपिंत बंजातसें नं ठगे यायेगु शुरु यात । सम्पत्ति नं उखेला
थुखेला मंत । ज्यायाय् नं मफया वल । क्रमशः इपिं निम्हं फोगिं
जुल ।

उखे काय्मह भिक्षु जुया जंगले भिनिद च्वना नं छुं ज्ञान
प्राप्त याना काय मफत । चित्त शान्त मजुल । वया मती वन माँ
बौ ख्वयेका वया, थन छुं ज्ञान प्राप्त याये मफु । माँ बौ लुमंसे
वल ।

अन हे जंगले मेम्ह भिक्षु छम्ह वन । वं व भिक्षुयाके माँ
बौया हालखबर न्यन । फोगी जुया फोना नयाच्वंगु खँ न्यना
मिखाँ खोबि वेकल । व तुरन्त अनन्तुं जंगल तोता छें वने धका
वन । वयात भिक्षु जीवन मयेल । माँ बौया सेवा यावने माल धका
सरासर श्रावस्ती वन । अन निकाल्य् थ्यनेवं अन्तर्द्वन्द जुल । बुद्ध
छकनिं नाप लाःवने ला तप्यंक माँ अबुनिं नापला वनेला ।

न्हापां बुद्धयाथाय्निं वन । अन बुद्धं भिक्षुपिन्त उपदेश बिया
बिज्यात कि म्हासु वस्त्रं पुना नं माँ बौ पाले याये ज्यू ।

बुद्धयापाखें थुलि उपदेश न्यये धुनेवं मने साब स्वाँ व्हेका
च्वनकि भिक्षु जुया नं माँ बौ पालेयायेज्यू खनि । अनं सरासर माँ
बौ मामाँ वनाच्वन । छथाय् छेंक्वे माँ बौ निम्हं फवना च्वंथाय् व
भिक्षु नं ल्यूने सुंक दना च्वन । भिनिद लिपा नाप लाःगुलिं माँ अबुं

महसिके मफया च्वन । एनं बौमसें छकः ताउत ख्वा स्वया
 च्वन । थः काय् खःथें खःथें च्वना वल । कलामेसित सःता धाल
 स्वः व भिक्षु भी काय्थें च्वं ।

माँम्हसें नं छक बाँलाक ताउत स्वया म्हसीकल । जि काय्
 खः धका हाहां मिखाँ खोबि सोः सो वयेका च्वन । बौम्ह नं ख्वया
 हल । थुखे भिक्षु नं मिखाय् ख्वबि जायक तया त्वले हे जुया
 च्वन । पलख लिपा व भिक्षुं धाल- माँ बाः ! आ धन्ना काये
 म्वाल । जिं पालन याय् नु धका विहारे व्वना यंकल ।

व भिक्षुं न्हिन्हिं भिक्षा वना फ्वना हया माँ बौयात नका
 त्वंका ल्यंगु जक थःम्हं नया जीविका याना च्वन । प्वा जाय्क
 नये मखंगुलिं व चिन्तां याना व भिक्षु गंसि जुया वन ।

थःत प्राप्त जूगु काप नं माँ अबुयात वसः सुया बिइगु जुया
 च्वन । व भिक्षुं थुकथं दुःखसिया माँ अबु पालेयाना च्वंगु मेपिं
 भिक्षुपिसं खना वयात धाल-ए पासा ! छ भिक्षु जुया करपिसं श्रद्धां
 दान व्यूगु कयाहया गृहस्थीपिन्त नका च्वनाका मखु ला ? छं
 मखुगु मत्योगु ज्यायाना च्वन । छंत तःधंगु पाप लाइगु जुल धका
 धाःगु न्यना वयामने साब आकुल व्याकुल जुल । वं छुं निर्णय याये
 मफत ।

खजा बुद्धया खँ न्यना हे म्हासुगु वसः मतोतुसे माँ बौया
 सेवा याना च्वंम्ह खः । एनं स्वतन्त्र चिन्तन मगात ।

मेपिं भिक्षुपिसं नं बुद्धयाथाय् वना वयाबारे उजुर याः वन
 कि फलाम्ह भिक्षु छम्हस्यां दाने प्राप्त जूगु संघयात धका त्याग
 याना तःगु वस्तु गृहस्थीतेत बियाच्वन इत्यादि ।

बुद्ध भगवानं स्यूसां व भिक्षुयात् सतिके छोट । अले फुकस्या
न्ह्योने वस्पोलं न्यना बिज्यात- ए भिक्षु ! छं थःत प्राप्त जूगु
वस्तुत व भिक्षा गृहस्थीतेत बियाला ?

खः भन्ते तर व गृहस्थीत मेपिं मखु थः माँ बौ हे खः ।
इपिं बुरा बुरीजुल, कमाय याना नये मफया फवना नयाचवन । जि
भिक्षु जुयागुलिं माँ अबुं दुःखसिल । छपिनि पाखें जिं न्यना भिक्षु
जुया नं माँ बौ पाले याये ज्यू । अकिं जिं अथे याना चवनागु खः
मखुसा जि नं गृहस्थ हे ज्वीम्ह खः ।

तथागतं धया बिज्यात- साधु ! छ धात्थेंयाम्ह भिक्षु खः । छं
जिगु धर्म थ्वीका श्रमण धर्म पालन याना चवन । साब बाँलात,
साब जिल । छं छुं धन्ना काये म्वा । छंत पाप मला वरु तःघंगु
धर्म छं याना चवन । मेपिसं नं अथे याय् फय्के माः ।

थ्व बाखनं सीदु माँ अबुया गुण अनन्त दु । भिक्षुजुया नं माँ
अबुया सेवा याये ज्यू ।

छन्हुया खँ ख छम्ह भिक्षुयात् चीवर वस्त्र देकेत काप यक्व
प्राप्त जुल । तर व भिक्षुया थःत चीवर मसूसे व काप माँ अबुयात
बीमास्ते वल । अले तथागत याथाय् वना उगुबारे न्यन । गौतम
बुद्धं जवाफ बिया बिज्यात ।

ए भिक्षु ! छं व काप माँ अबुयात चन्हेयाये मास्तेवोसा जिं
धायेगु थुलि हे जक खः कि छं अथे हे यायेगु बेस, अथेयाना छुं
बाधा मदु ।

उपर्युक्तं खँ सी दु बुद्ध माँ बौया गुणयात बाँलाक सीका
बिज्याःगु दु । उकिं वस्पोलं माता पितु उपदठानं एतं मंगल मुत्तमं,
माँ अबुया सेवा यायेगु उत्तमगु मंगल धया बिज्याःगु खः ।

अबुयात शिक्षा ब्यूम्ह मचा

न्हापा: न्हापाया खँ खः । अबले वाराणसी देशे ब्रह्मदत्त जुजुं राज्य याना च्वन । थुबले बोधिसत्त्व ब्यापारीया कुले जन्म जुल । ब्यापारीया अबु तस्सकं बुन्हा जुल । बुन्हा जुल धाय्वं सिद्धि मदया वैगु, बः मलाना वैगु स्वभाव हे जुल । काय्मेस्यां नं भौमेस्यांनं बुन्हायात सेवा याय् थाकु चाया वल । दिक्क जुल । व ब्यापारी. थः बुन्हाम्ह अबु यात जंगले यंकेगु मतीतल । अन हे वाना थकेगु मती तया थः अबुयात धाल अबु बुन्हा जुल । भीके ध्यबा त्याय् कया तःपिं दु । इमिके ध्यबा उठे याः वने माल नु ।

बुन्हा सोभाम्ह जुया च्वन । बुन्हांमती तल-जि वंसा जि खना ध्यबा कैतःपिसं बि नं बी ला ! ज्यू बाउ नु धाल ।

दोंहंनं सालीगु गाडा छगू ठीक यात । बुन्हाम्ह अबु गाडाय् तया वना च्वन । बुन्हाया छय्म्ह नं ल्यूने च्वना च्वंगु अबु म्हेस्यां होश मद्दु । सुन सानगु जंगले थ्यन । बुन्हायात गाडाय्सं तया कुहाँ वना छथाय् भचा तापाक वना कू जोना गाः म्हुया च्वन । बुन्हा यात गाडे याय्त गाक्क गाः म्हुबले त्यानुल । भचा आराम काय माल धका गोतुला च्वन । मचां सिल बाज्यायात वया अबु गाडे याइन् धयागु । व मचां थः अबुयात पाठ बीमाल धका व छथाय् गाम्हुया च्वन ।

मचाया अबुम्ह दना सोबले मचां नं मेथाय् गाः म्हुया च्वन । अबुमेस्यां न्यंन ए बाउ ! छं छु याना च्वनागु ?

मचां न्यन - अबुया छुयाय्त गाम्हुयागुले ? छिमि बाज्या बुन्हा जुल । हिसि मदया वल । वयात सेवा याय् थाकुल । उकिं

थुना थके त्यनागु । मचां धाल जिनं अबु बुन्हा जुइ बले हिसि मदै
बले थुनेत आः हे गाः म्हुया ते धका गाः म्हुया च्वनागु ।

अबुम्हेसां थः काय् यागु खँ न्यना भसंक वन । जिं अबुयात
याः थें जित नं याइ । जिं मखुगु हे मतितया तःधंगु पाप कर्म यात्
त्यना । जि काय् मचां जित तः धंगु पाप कर्म बचे याना
बिल । बुरायात छँ यंका बांलाक पालन पोषण याना याउँक
जीवन हना च्वन ।

थः अबुयात शिक्षा व्युम्ह मचा बोधिसत्व जुया च्वन । थुगु
घटना थौं कन्हे यात लो थें शिक्षा काय् बह जू ।

माँ यागु गुण

रागःस्वर्थ

तालःपता

न्यो वः पुता मायागु गुणया खं ल्हाय्-धु

१. नाय् नाय् छक्वो याय्
तु तु छक्वो नके पुता

बाःयाके दाई कया
पापा न्याना हय् - न्योः व-धु

२. पचि मचा पचि धाधां
यकलिं सकलिं स्वय् पुता

जिमी हेरा जुजु धका
चुपा छक्वो नय्- न्योः व-धु

३. अंगः झःचा स्वय् धाधां
फत फत यावः पुता

जिमी पुता ज्ञानी धकाः
पित्तु पिया हेका तई - न्योः व -धु

४. ताचि ताचि वा, यो पुता
धालिं धालिं विये छन्त

न्हापाँ याम्ह गुरु धाय्
यो माँ यो मां छि हे ज्वीई - न्योः व-धु

च्वम्ह

पूर्णमान डंगोल

माँयागु म्ये

लय् भजंथरी

तालः च्वः

माँयागु गुणयाखँ लोमंके मफु
सत्ये थ्येँ गुणया पलेसानं विये मफु - १

फ़िलातक दुःख सिया गरभसं तयातल
व्यूगु थौ माँ नं जन्म क्वंगु थ्व धर्म-२

माँयागु माया गुणं अमृत दुरू त्वंका
मतिना थें तया तःगु मलमुत्र सुचुका-३

दुःख वियागुलि भीसं माँयागु मुलय
गुलि दुःख जुल ज्वी माँयागु दीलय् -४

माँयागु गुण च्वयेगु जीवनया ग्वरलय्
धरती व आकासय् वाला थौ नुगलय् -५

माँनं थौ त्वता वन सकसितं ख्वयेका वन
खुई च्यादँया बैश जुया परलोक जुया वन-६

माँयागु गुण थौ जिं नांजक काये थें
वियेमफु सत्य थौ जिं गुलिजक पापि ज्वी
थ्व ख्वःगु नुगलं जिं विन्तियाना माँ
बुद्धया धर्म सदां मती दनेमा ॥

च्वम्ह
पूर्णमान उंगोल

❀ श्रद्धाञ्जली ❀

वुदिं १९८८/२/४

मदुगु दिं २०५६/२/२४

डल्लु धिमेखलःया कजी भाजु पूर्णमान डंगोलया जहान
पूर्णमाया डंगोल मत्यवं दिवंगत जुयादीगुलिं सकल छें जः व खलःया
पासापिनी नुगः क्वतुन । दिवंगत जुयादिम्ह सुखावति भुवनय्
वासलाय्मा धासें विचाः हाय्का ।

डल्लु धिमेखलः

डल्लु वजाः येँ

बिचा: हाय्का

मदुम्ह पूर्णमाया डंगोल

यूतुननि बाजं खल:या दुज: भाजु पूर्णमान डंयोलया जहान
मय्जु पूर्णमाया डंगोल ने. सं. १११९ अनला गा ढ दिनसं आकाभाकां
व मत्युवं मदुगुलिं दिवंगत जुयादीम्ह सुखावति भूवनय वास लायमा
धैगु मनंतुसे दुखंक:पिं सकल छेंज: पिनि मन धीर्ज याय् फयमा
धका: बिचा: हाय्का च्वना ।

यूतुननि बाजं

खल

ये, नेपा:

धर्मकीर्ति प्रकाशन

नेपाल भाषा

१)	महासत्तिपट्ठान सूत्र	३७)	प्रौढ बौद्ध कक्षा
२)	बुद्धया झिनिगु विपाक	३८)	मूर्खमह पासा मज्जू
३)	अभिधर्म (भाग-१)	३९)	बुद्धया अर्थनीति
४)	ऋद्धि प्रतिहार्य	४०)	श्रमण नारद
५)	वासेट्ठी थेरी	४१)	उखानया बाखं पुच
६)	यःमह म्हायाय्	४२)	पालिभाषा अवतरण (भाग-१)
७)	पञ्चनीवरण	४३)	न्हापाँयाम्ह गुरू सु ? (द्वि. सं.)
८)	भावना	४४)	पालि प्रवेश (भाग-१)
९)	एकताया ताःचा	४५)	पालि प्रवेश (भाग-२)
१०)	प्रेमं छु ज्वी	४६)	चमत्कार
११)	त्रिरत्न गुण स्मरण	४७)	बाखं (भाग-४)
१२)	बुद्ध पुजा विधि (प्र. सं.)	४८)	राहल यात उपदेश
१३)	मैत्री भावना	४९)	अभिधर्म (चित्तकाण्ड छगुया
१४)	कर्तव्य (प्र. सं.)		संक्षिप्त परिचय)
१५)	मिखा	५०)	मणिचूड जातक
१६)	परित्राण	५१)	महाजनक जातक
१७)	हृदय परिवर्तन	५२)	गृही विनय (तू. सं.)
१८)	बुद्धया अन्तिम यात्रा (भाग-१)	५३)	चरित्र पुच : (भाग-१)
१९)	बुद्धया अन्तिम यात्रा (भाग-२)	५४)	बौद्ध ध्यान : (भाग-२)
२०)	कर्म	५५)	शान्तिया त्वाथः
२१)	बाखं (भाग-१)	५६)	बुद्ध व शिक्षा (ख)
२२)	बौद्ध ध्यान (भाग -१)	५७)	विश्व धर्म प्रचार देशना
२३)	बोधिसत्त्व		(भाग-२)
२४)	शाक्यमुनि बुद्ध	५८)	जातकमाला (भाग-१)
२५)	अनत्तलक्खण सूत	५९)	त्रिरत्न वन्दना व सूत्र पुचः
२६)	मत्ति भिंसा गति भिनि	६०)	चरित्र पुचः (भाग-२)
२७)	अहिंसाया विजय	६१)	त्रिरत्न वन्दना व पञ्चशीलया
२८)	बाखं (भाग-३)		फलाफल
२९)	महास्वप्न जातक (प्र. सं.)	६२)	लुम्बिनी विपस्सना
३०)	लक्ष्मी द्यो	६३)	विश्व धर्म प्रचार देशना
३१)	अभिधर्म (भाग-२)		(भाग-१)
३२)	बाखंया फल (भाग-१)	६४)	योगीया चिट्ठी
३३)	बाखंया फल (भाग-२)	६५)	संक्षिप्त बुद्ध जीवनी
३४)	क्षान्ति व मैत्री	६६)	बुद्ध धर्म
३५)	प्रार्थना संग्रह	६७)	जातक बाखं
३६)	बाखं (भाग-२) (द्वि. सं.)	६८)	जातक माला (भाग-२)

- ६९) सर्वज्ञ (भाग-१)
 ७०) पालि प्रवेश (भाग-१, २)
 ७१) किशा गौतमी
 ७२) धर्म पाठ व ध्यान
 ७३) तेमिय जातक
 ७४) त्रिरत्न गुण लुमंके ज्ञानया मिखा चायेके (प्र. सं.)
 ७५) धम्मपद (श्लोकवद्ध) भाषानुवाद
 ७६) बाखं (भाग-५)
 ७७) सप्तरत्न धन
 ७८) सर्वज्ञ (भाग-२)
 ७९) दान
 ८०) बम्मिक सुत्त
 ८१) मध्यम मार्ग
 ८२) महासीहनाद सुत्त
 ८३) भिंम्ह काय् व म्ह्याय्
 ८४) भिक्षु जीवन
 ८५) समथं व विपश्यना संक्षिप्त भावना विधि
 ८६) महानारद जातक
 ८७) भिंम्ह मचा
 ८८) विवेक बुद्धि
 ८९) झंग लाडम्ह लाखे
 ९०) बुद्ध पुजा विधि (द्वि. सं.)
 ९१) स्वास्थ्य लाभ
 ९२) शिक्षा (भाग-१)
 ९३) शिक्षा (भाग-२)
 ९४) दृष्टि व तृष्णा
 ९५) विपस्सना ध्यान
 ९६) सतिपट्ठान भावना
 ९७) बाखं (भाग-६)
 ९८) धम्मचक्कपवतन सुत्त (प्र. सं.)
 ९९) गौतम बुद्ध
 १००) नेपालय् २५ दँ जिगु लुमन्ति
 १०१) बुद्ध व शिक्षा (क)
 १०२) शिक्षा (भाग-३)
 १०३) शिक्षा (भाग-४)
 १०४) महा स्वप्न जातक (द्वि. सं.)
 १०५) धम्मपदया व्याख्या (भाग-१)
 १०६) धम्मपद बाखं
 १०७) अभिधर्म (भाग-२) (द्वि. सं.)
 १०८) संसारया स्वापू
 १०९) धम्मपद (मुल पालि सहित नेपाल भाषाय् अनुवाद (पाँ. सं.)
 ११०) आदर्श बौद्ध महिलापिं
 १११) बौद्ध नैतिक शिक्षा (भाग-१)
 ११२) वेस्सन्तर जातक
 ११३) निर्वाण (रचना संग्रह)
 ११४) त्रिरत्न गुण लुमंके ज्ञानया मिखा चायेके (द्वि. सं.)
 ११५) पालिभाषावतरण (भाग-२)
 ११६) दिर्घाय् ज्वीमा
 ११७) न्हुगु त्रिरत्न वन्दना व धम्मपद मन्तयगु पहः
 ११८) संस्कृति
 १२०) कर्तव्य (द्वि. सं.)
 १२१) विशेष म्ह मफैबले पाठ यायेगु परित्राण
 १२२) बुद्धया करुणा व ब्रह्मदण्ड
 १२३) विरकुशया बाख
 १२४) त्रिरत्न वन्दना व परित्राण
 १२५) धम्मचक्कपवतन सुत्त (द्वि. सं.)
 १२६) पट्ठानपालि
 १२७) कर्म व कर्मफल
 १२८) शिक्षा (भाग-५)
 १२९) धर्मया ज्ञान (भाग-२)
 १३०) बौद्ध ध्यान
 १३१) संक्षिप्त बुद्ध वंश (भाग-१)
 १३२) संक्षिप्त बुद्ध वंश (भाग-२)
 १३३) अभिधर्म द्वि. सं. (भाग-२)
 १३४) अभिधर्म पालि
 १३५) न्हापांयाम्ह गुरू सु ? (द्वि. सं.)

मुद्रक :- नील सरस्वती छापाखाना, लाजिम्पाट, फोन : ४३३०५४